

IPARMŰVÉSZETI OKTATÁSUNK SEREGSZEMLÉJE

Irta: **GYÖRGYI KÁLMÁN**

kít iparművészetünk jövője érdekel, annak figyelemmel kell kísérnie azoknak az intézeteknek működését és tanításuk eredményét, amelyekben az ifjú iparművésznemzedéket nevelik. Bár mindig voltak, vannak és lesznek a jövőben is jeles iparművészek, kik nem ezekből az intézetekből kerültek ki, a túlnyomó részét az iparművészetünk fejlődést döntően befolyásoló iparművészeknek mégis csak az iparművészeti szakirányú tanítást nyújtó iskolák adják az életnek.

A kizárólagosan iparművészeti oktatásra alapított és egyedül azt szolgáló M. kir. Iparművészeti Iskolán kívül iparművészeti irányú tanításban részesülnek a M. kir. Képzőművészeti Főiskola növendékei; beható iparművészeti oktatást kapnak a Székesfővárosi Iparrajziskola egyes szakosztályainak tanulói és az iparművészet körébe tartozó munkát végeznek a budapesti áll. Női ipariskolában valamint egyes más nőipariskolákban is.

A M. kir. Képzőművészeti Főiskolában régebben a rajztanárjelöltek ornamentális illetve iparművészeti rajzgyakorlataira ugyanannyi időt szántak, mint a figurális tanulmányoknak. Amióta az intézet új szervezetét életbe léptették, a figurális studiumok foglalják le, a szorgalmi idő javarészét és csak heti 6 óra marad az ornamentális és iparművészeti rajzgyakorlására. Ez oly esekély idő, mely alatt a legjobb akarat és a legkitartóbb szorgalom mellett sem végezhető el az a tanítási anyag, amiben az iparművészeti rajz és tervezésből egy rajztanárnak teljesen tájékozottnak kellene lennie. E nehéz viszonyok ellenére e szakma tanára, Megyer Meyer Antal, a rendelkezésére álló idő leggazdaságosabb felhasználásával és a tanulók munkaerejének teljes megfeszítésével elérte, hogy az alapvető díszítménytani ismereteken kívül átvezette növendékeit az iparművészet főbb ágaiból merített példákon s ezzel némi tájékozottságot adhatott az iparművészeti tervezésben. Láttunk az alkalmazott grafika és könyvművészet,

a textilipar, a fémművesség, a díszítő festészet, az agyag- és üvegyipar és a bútorigar körébe tartozó többé-kevésbé sikerült terveket. Természetes, hogy épp az előrehocsátottak alapján nem alkalmazhatjuk e tervek megítélésénél a legszigorubb mértéket, mert a mai helyzet mellett alig jut idő a különféle iparművészeti anyagok és technikák tüzetes megismertetésére. A mai tanítás csak általános tájékozást nyújthat. Az iparművészeti tervezésben való teljes jártassággal csak külön beható szakbeli tanulmányok révén szerezhetik meg azok a főiskolai növendékek, kiknek erre kedvük és hajlamuk van.

A M. kir. Iparművészeti Iskola rendes évvégi »házi« kiállítása úgyszólván minden szakosztály fejlődéséről s a tanítás általános szintjének emelkedéséről tesz tanúságot. Ennek egyik okát abban látjuk, hogy évről, évre nagyobb előképzettségű új növendékek jelentkeznek fölvetelre. Míg a háború előtt nagy ritkán akadt érettségizett, ma 23 középiskolai érettségi vizsgát tett növendék látogatja az iskolát. A fölvetelért folyamodók egyre gyarapodó száma pedig lehetővé teszi a felvételi vizsgálat szigorítását. Üdvösnek bizonyult a fölvetelhez és a felsőbb osztályokba való jutáshoz kötött az a feltétel, hogy a növendékek már a felvétel előtt és a nyári iskolai szünetidőben műhelyi munkával foglalkozzanak. De bármennyire helyesnek ismerjük el az iskolán kívül teljesített műhelyi munkát, ez nem pótolhatja az iskolai műhelyeknek tervszerű tanítását. Ezért elengedhetetlennek tartjuk a már meglévő iskolai műhelyeknek fejlesztését és a szakszerű üzemhez szükséges anyagokkal és segédeszközökkel való ellátását. De különösen fontos a még hiányzó műhelyeknek az iskola keretében való létesítése. Az e célra szükséges anyagiak aránylag jelentéktelenek a műhelyeknek a tanításba való bekapcsolásával járó nagy előnyökkel szemben, úgy, hogy reméljük, hogy az iskolának e régi óhaja mihamarább teljesülni fog.

Az előző évek eredményeihez képest a legnagyobb változást a textil szakosztályban láttuk. Míg a régibb rendszerű tanítás a kézimunkát, illetve a kézimunkával végezhető himzések, csipkék stb. tervezését tartotta az osztály főfőladatának, a Muhsits Sándor művésztanár és dr. Ke-

r e s z t e s Tibor vegyész-mérnök-tanár tervszerű vezetése alá jutott szakosztály a géppel végezhető textiliás technikákkal, a szövással, a szövött áruk nyomásával az ide tartozó fizikai és kémiai ismeretek közlésével, a színálló és mosható festésgyakorlatokkal foglalkozik főképpen. A hazai textil gyáriparnak a háború után bekövetkezett minden várakozást felülmúló fellendülése teljes mértékben igazolja e szakosztálynak a racionizálás felé törekvő új programját. A mostanában sokszor emlegetett német »Textil-Veredlungskunst« szó nem a kézzel való fáradságos, lassú menetű himzést jelenti, hanem a művészi invenciónak és tudásnak, a nemes ízlésnek érvényesülését a géppel előállítható tömegáru gyártásában. Ezt a célt tűzte maga elé újabban a szakosztály. Hogy pedig e célkitűzés helyes és időszerű, azt az elért eredmények is igazolják. A 6000 munkást foglalkoztató newyorki Adams Gould selyemnyomógyár és a párizsi Haas Brothers cég egyrészt a tanítványoknak készletben levő selyemminta terveihez vásároltak egy sorozatot s nagyobb megrendelést tettek újabb divatmintákra, festett és batikolt selyem- és pamutmunkákra. Most már az új program megvalósításához szükséges, hogy a még hiányzó gépek és technológiai eszközök az osztály rendelkezésére álljanak.

A **H e l b i n g** Ferenc igazgató-tanár bevált vezetése alatt álló grafikai osztály most is sok kiváló tehetségre valló jeles munkát állított ki. Általában pedig az iparművészeti iskola szakosztályainak kiállított munkálatait szemlélve megállapíthatjuk, hogy míg egyrészt a letűnt korok művészetének áhítatos és beható tanulmányozása adja mintegy gerincét a tanításnak, egészséges törekvések esillannak meg a modern, sőt legmodernebb irányú formanyelv szellemében való tervezetekben is. Az iskola tehát a mult művészetének ápolása mellett helyt ad a jelenkor követelményeinek is. Ezzel eléri azt, hogy a növendékek meg tudnak felelni a gyakorlati élet igényeinek, melyek megkívánják az iparművészeknél a történelmi stílusokban való jártasságot, másrészt pedig a változó áramlatokhoz való alkalmazkodásra szorítják a tervezőt. Ezt a helyes álláspontot vallja valamennyi szakosztály s ezért talán szükségtelen, hogy egyenként felsoroljuk az osztályokat és a részletesen beszámoljunk a kiállított munkáikról. E helyen, mint az iskola életének egyik kimagasló

eseményét felemlítjük, hogy a székesfőváros tanácsa részéről újabban az iparművészeti iskola legkiválóbb növendékeik jutalmazására alapított 800 pengős ösztöndíjat mint első ösztöndíjas az építő iparművészek szakosztályának ezidén végzett jeles, tehetséges és szorgalmas növendékének, **D e h é l y** Lajosnak ítélte oda az illetékes bizottság. Meglepően érett elgondolással és nemes ízléssel tervezte meg a zártkörű oklevél-szigorlat feladatát: egy tennis-klub épületét.

A **s z é k e s f ő v á r o s i i p a r r a j z i s k o l a** ez idén nem rendezett évvégi kiállítást. Ezért csak a karácsonykor bemutatott és az iskola műhelyeiben készült bútorok, szőnyegek, géphimző-, ötvös-, bőr- és agyagipari és üvegfestészeti munkák, könyvkötések, gobelinek és grafikai munkák adtak számot e jeles intézetnek iparművészeti irányú, a művészi szempontokat is kielégítő, elismerésre méltó gyakorlatias és intenzív munkásságáról.

A női kézimunkához értő, azt megbeesülő műbarátok nagy gyönyörűséggel nézhették a **B u d a p e s t i Á l l. N ő i p a r i s k o l a** ezidei évvégi kiállítását. A legegyszerűbb fehérhimzéstől kezdve a legfejlettebb ügyességet feltételező művészi tűmunkáig, gazdag sorozata a sokféle változatos, leggondosabban készült himzéseknél tárult ott elénk. Egyesült pedig bennök a művészi gondolat és ízlés a legtökéletesebb megmunkálással úgy, hogy zavartalan élvezetet nyújtottak a szemlélőknek.

Ez az érdemes intézet évről évre nagyobb súlyt vet a művészi igények érvényesülésére és ebben a törekvésében kitűnő támaszai, kiváló rajztanárai, kiknek módszere és eredményes tanítása megszívlelni például szolgálhat a hasonló irányú intézeteknek. Különös érdeme a nőipariskolának, hogy a hazai népművészet formakincsét szeretetteljesen és értelmesen beleviszi a tanítás egész rendszerébe. Nemesak a fehér- és műhimző osztályok munkái tesznek erről tanúságot, hanem a felsőruhák díszítésénél is sűrűn és — mondhatjuk — választékos ízléssel alkalmazzák népművészetünk ornamentikáját és sajátos technikáit. Kívánatos volna, ha ez a minden hivalkodás nélkül, szerényen működő intézet vezető szerepet kapna az országban **e l s z ó r t a n** levő, jobbára felekezetek által fenntartott nőipariskolák felett, melyek egy része még most is teljesen elavult tanítást folytat.

Nem az az évszázad teljesítette kötelességét, mely mindig csak utánosta a régi szép dolgokat, hanem az, mely a maga bélyegét nyomta a maga alkotásaira, akár ezek a szépség és célszerűség szempontjából nyereséget jelentettek-e vagy sem.
